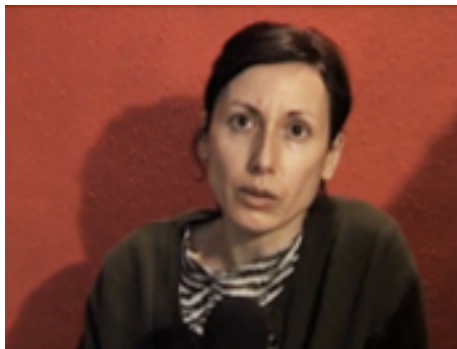

ENTREVISTA MARÍA RUIDO versió catalana

¿Amb quina mirada afrontes el concepte de tecnologia des de l'actitud feminista, que és amb l'actitud que articules la majoria de desenvolupament de pensament, de producció...?

María.- Bé, jo articulo la meua vida des de la praxi feminista i llavors independentment que faci una feina que està més o menys relacionada amb temàtiques feministes, sens dubte que sí, sempre és present. El feminisme, jo crec, ha fet una recuperació de la tecnologia, especialment en els últims anys, sobretot a partir del salt cap al digital; crec que per dues raons fonamentals: primer, perquè realment les dones sempre han estat treballant en l'àmbit de la tecnologia, encara que no se'ls hagi reconegut, des de matemàtiques com Ada Lovelace, que ha estat una de les primeres programadores, fins a dones que es dediquen a les tripes de la tecnologia, encara que tinguem fama que les noies només som usuàries i no som, realment no sabem manejar les tecnologies. Després, per una cosa que per mi va ser molt important quan vaig començar a fer projectes en vídeo, que és que les noves tecnologies no tenien un background patriarcal tan marcat, era com que mancaven d'aquesta història molt masculina que tenien altres formes, altres tècniques de l'art com l'escultura, per exemple, que és com a tan marcada pels homes o fins i tot, també la pintura. Llavors, quan comences a descobrir dones que treballen sobretot en vídeo en els anys 70, no necessites aquesta força bruta que hi ha per a altres tècniques, ja que era una forma d'alliberament, alliberar-te del pes de la història i al mateix temps una lleugeresa en tots els sentits, tant en el sentit real com en el sentit simbòlic.

Quan els artistes comencen a utilitzar la tecnologia, les noves tecnologies, apropiant-se'n; tecnologies que no van ser pensades per a l'art, s'opera alguna cosa així com un desmantellament de certs patrons també relacionats amb la societat i de com aquesta tecnologia operava amb la societat; estic pensant en els anys 60-70, quan es comença a usar des del vídeo o els ordinadors... allà ja no tenia aquesta funció productiva simplement, si no que es tenia justament que qüestionar aquests patrons i aquesta relació que tenia l'individu amb la tècnica. En aquest sentit ¿quina creus que va ser la contribució potser, de dones que van començar a utilitzar la tecnologia? També es podria, d'alguna manera, desmantellar una lògica amb la qual la tècnica -tu deies- que ja no estava tan marcada per un patró masculí...

María.- És interessant el que dius de com instruments que no han estat dissenyats per generar art o per generar coses que no siguin estrictament productives, en el sentit tradicional de la paraula, passen a convertir-se en instruments de generació d'altres, tenen un altre potencial i, en aquest sentit, jo crec que per exemple el vídeo és molt alliberador, sens dubte els ordinadors, com comencen a generar-se patrons d'ús completament diferents que els estrictament comercials. I en l'àmbit del feminisme doncs jo distingiria entre la part estètica que crec que compartim tots una mica, les diferents possibilitats estètiques que té tant l'aplicació de la informàtica com de les tecnologies electròniques amb el que són les possibilitats polítiques de les noves tecnologies, en

aquest aspecte, crec que els feminismes comparteixen amb altres moviments socials una capacitat de generar xarxes de treball, per exemple, que han estat fonamentals, potser el que va ser el ciberfeminisme en un moment com els 90, a finals dels 90 principis del 2000, potser ha quedat disminuït, o almenys tota aquesta part d'una certa estètica, de la nova electrònica, de la nova era electrònica i de la nova matriu que suposava el treball virtual. Bé, ha perdut força, tot el que va ser Dona Haraway, per exemple, però sí que ha quedat un treball que gràcies a les tecnologies, sobretot a les possibilitats de treball virtual que et dóna la tecnologia, sí s'han generat xarxes que jo crec que han tingut els seus fruits, independentment que tots sabem que Internet és un instrument generat per l'exèrcit i que últimament estem sofrint molt de prop les possibilitats de cooptació que té, fins i tot de censura i crec que som conscients d'això. Crec que ha suposat, és a dir, de sobte el poder treballar amb gent en l'altre extrem de l'Atlàntic, o a milers de quilòmetres de casa teva i compartir preocupacions comunes, i compartir treballs d'una manera immediata, crec que això ha estat tremendament alliberador, té un potencial crític que espero que continuï creixent, tret que canviï molt la normativa d'Internet que també podria ser, que sembla estemen aquest punt. És evident que Internet no és el camp obert reticular absolut, on tots som generadors d'informació, al mateix temps que consumidors, crec que hi ha jerarquies, que no som gaire conscients que el 80% del planeta no té accés a Internet com nosaltres, que hi ha una nova classe de persones que són analfabets funcionals en aquest moment, fins i tot al primer món, fins i tot aquí perquè no són capaços de manejar-se en aquest nou àmbit i, que això és una tasca que cal emprendre, per exemple, tots els cursos aquests de formació, allà crec que el feminisme ha fet, crec, una gran tasca, d'intentar alfabetitzar dones que són fora d'aquest àmbit, perquè siguin capaços de treballar. Perquè moltes vegades l'accés al món laboral passa per l'accés a les noves tecnologies, per saber utilitzar-les, perquè simplement ets una espècie de ciutadà de segona en aquest aspecte si no saps navegar per Internet, una cosa que ens pot semblar molt evident o, si no saps com funciona un blog... És a dir, de sobte et dóna un nivell d'informació, que no estic segura que sigui de millor qualitat. Aquest és un altre tema perquè també vivim en una espècie de sobredosi informativa que de vegades et porta al marasme i a no tenir cap tipus de prioritització de la informació, i de vegades gairebé a una certa desinformació de la sobreinformació que tens, però sí que és veritat que som una mica alienes que això no és una cosa que li ocorri a tothom.

¿Crecs que ha canviat una mica la representació de la dona en aquest context on s'utilitzen noves tecnologies en l'art?

María.- A què et refereixes amb el terme representació?

La representació de la dona en l'art, és a dir, si pensem en el neoclàssic on hi havia una forma de representació de la dona que finalment no és només que un reflex d'un estat de coses, si no també la construcció d'un model... ¿Crecs que hi ha hagut un canvi avui amb l'aportació de les noves tecnologies?

María.- Doncs, les representacions sempre són reflex d'un model, sempre són un constructor polític i, sempre són reflex d'un context polític. En principi podríem pensar -una mica pessimista, la veritat- que l'accés de més dones a la capacitat de generar informació i contrainformació i contrarepresentacions, hauria portat una radical transformació de la representació, però la veritat és que crec que no tant, suposo que és un efecte una mica semblant al de la informació i al de la memòria que dèiem abans; crec que hi ha tanta sobrerrepresentació que les representacions -i tanta còpia hegemònica de la representació- no generen realment un canvi substancial. M'explico, per exemple, quan el ciberfeminisme proposava algunes de les seves representacions, per exemple, la idea d'una nova matriu, una nova deessa, el "prefereixo ser un Ciborg a ser una Deessa" que deia Dona Haraway, una espècie de deessa electrònica, en realitat el que estava copiant eren models molt essencialistes i molt antics de la genealogia de la representació més tradicional. Hi ha hagut per una part una espècie de reactualització d'aquests models, en el sentit que parlar de matriu és igual que sigui en el sentit natural que en el sentit electrònic, estàss associant la idea de generació de vida i de maternitat a la dona. En aquest sentit, crec que hi ha hagut una reactualització de models més que de models diferents i després doncs, clar que sí que hi ha hagut rèpliques molt més radicals en els models hegemònics. Sí que n'hi ha hagut sobretot en aquestes xarxes polítiques que parlàvem abans, però clar, una altra cosa és com arribar a elles, perquè es perden en tot aquest marasme informatiu i en tota aquesta retícula de possibilitats de la informació. Llavors, no estic gaire segura, per no parlar també de la capacitat de dones que no estiguin estrictament relacionades amb el món de l'art o, amb el món de la informació o, amb el món més de la producció de coneixement en el sentit més estricte de la paraula -més professional diguem de la paraula- si aquestes dones poden accedir a això, jo això no ho tinc gens clar, la veritat.

Com veus el panorama aquí a Barcelona? Vam assistir a un seminari realitzat a Sevilla que dirigia Remedios Zafrá i almenys el 80% de les participants de col·lectius i grups venien de Barcelona.

María.- Col·ligo que hi ha molta diversitat de grups, bé, està Donestech... Gent relacionada amb el món de la programació i amb el món del streaming, per exemple, grups de gent que estan treballant en un tipus de televisió alternativa i allà hi ha moltes dones treballant. Crec que hi ha molta gent i molts grups de dones, crec que és un lloc on es donen, també perquè hi ha hagut un cert nucli, per exemple Hangar, crec que ha estat molt important per a tirar endavant molts d'aquests projectes, és a dir, centres de producció i la proximitat de certes institucions a aquest tema i, és una qüestió que les dones l'han aprofitat molt bé, hi ha moltes dones que tenen identitats virtuals bastant definides, dones que porten emissores d'Internet com és el cas de Radio Paca, dones que són bloggers i que estan bastant consolidades... La qüestió és si realment això és més un "parteix del món artístic de Barcelona" o si realment té un calat social, això ja no ho tinc tan clar. Sí que és veritat que hi ha bastanta gent i també dins del món de l'artivisme, hi ha bastantes persones, una altra cosa és realment quin calat social i polític generarà o si és més un efecte relacionat estrictament amb el món artístic, això no ho tinc gaire clar. Tampoc no sóc tan propera a aquest tipus de propostes com per tenir una opinió molt formada, diguem que les tecnologies que jo utilitzo són gairebé Lowtech al costat d'aquestes noves tecnologies, i bé, també m'he mantingut allà per una qüestió de descreure en la tecnologia per si mateix, és a dir, jo no crec que cap tecnologia ens alliberi de res sinó l'ús que se'n faci de la, perquè el vídeo va ser una mica el mateix en els anys 70. I, en certa mesura el continuar treballant amb una tecnologia, amb una nova tecnologia de segona generació -diguem-li així- té a veure amb això, que no necessàriament has d'estar treballant amb l'últim per generar discursos polítics actius. Em sembla més interessant el que expliques que el mitjà, el com ho expliques. Inevitablement, clar que m'interessa, sobretot m'interessen molt les possibilitats que té la contrainformació a la xarxa.

I tu, en el teu treball artístic a través del documental ¿optes més pel "que" i pel "com" ho expliques que no pas pel suport...?

María.- Bé, en els últims anys sí.

¿Vas optar en algun moment per aquest perfil low o es va anar donant?

María.- Bé, sóc mandrosa tècnicament. Bé, meitat i meitat, potser era part del que podia permetre'm en un determinat moment; per a mi, sempre ha estat molt important treballar amb els mitjans més econòmics i més accessibles possibles, per la meua pròpia necessitat i també perquè crec que són les eines adequades per al treball que faig. Ja et dic que ara sí m'interessa aquest pas a la xarxa, però sobretot pel tema de generació d'altres discursos informatius, no en si mateix, no estic fascinada per Internet, per les possibilitats d'Internet, clar que has d'estar a Internet, clar que sóc una persona que m'interessa el que succeix al meu voltant i els instruments que es generen, però sóc bastant crítica amb les possibilitats de totes les tecnologies, crec que no necessàriament per utilitzar l'última tecnologia seràs, construiràs discursos ni més accessibles ni més interessants, ni el contrari, és a dir, ni la tecnologia ens allibera per si mateix mateixa ni òbviament podem estar tancats als instruments i als llenguatges -sobretot als llenguatges- que aquestes tecnologies generen, entre d'altres coses perquè implicaria obviar possibilitats de comunicació i perquè hi ha moltes generacions -tant les d'ara com les que vindran- que no tindrien un territori comú si no avancem en aquestes posicions, però reconec que sóc bastant mandrosa per indagar, per exemple, Internet em cansa molt, em cansa aquesta sobreabundància d'informació, aquest arribar sempre al mateix, em preocupa molt les jerarquies de coneixement que generen els cercadors, crec que estem perdent el nord de les possibilitats, del que significa que alguna cosa aparegui a la primera pàgina de Google i que no anem a la pàgina 100 del que estem buscant. M'interessa més la reflexió sobre el que les noves tecnologies generen i el procés, els processos de significació que aquestes generen, que elles en si mateixes. Potser és que ja m'ha agafat una mica tard.

Potser perquè tens una formació com a historiadora abans que artista..

María.- També és veritat, jo tinc un background no d'artista en el sentit més estricte sinó d'historiadora. Aprens molta metodologia d'investigació, és potser el millor que té la carrera,

llavors això t'ajuda a pensar com es construeix la narrativa del que estàs buscant. M'interessa més això, les tripes que, no sé... crec que hi ha molt oripell també en les noves tecnologies i, crec que inevitablement això ha passat sempre, ha passat en el vídeo, ha passat amb altres tecnologies anteriors i que després hi haurà un un pòsit i que quedaran, bé doncs, una petita part dels discursos que s'estan generant, i caldrà pensar per què uns romandran i d'altres no.

Sents que és una forma una mica forçada, per part de les artistes, aquesta voluntat d'actualitzar-se continuament amb les tecnologies? Una espècie de "he d'aprendre tal cosa".

María.- Veus jo no m'he forçat gens, no m'he forçat ni esforçat. Ara tinc el ferm propòsit d'esforçar-me en el tema del streaming i, sí, a mi les noves tecnologies, com tot, crec que el que has de fer és adaptar-les al teu treball, llavors a mi m'interessen les qüestions relacionades amb la representació, per tant m'interessa com fer arribar i com generar altres plataformes de difusió de les imatges i de la informació o, de generar una contrainformació davant dels media perquè ja no estem en un moment d'assaltar la televisió tradicional, estem en un altre moment i potser Internet és una bona plataforma, o igual no, igual d'aquí 20 anys ens adonem que no ha estat el camí idoni però en aquest moment és una possibilitat, una possibilitat important. Doncs bé, potser sí que m'hauria d'haver esforçat una mica més, i no m'he esforçat gens, ja que no sé, si potser tens raó, perquè sempre s'ha dit que les dones no tenim aquesta capacitat del maneig de les tècniques, que som molt dependents respecte a certes qüestions...

¿I per què creus que ha estat?

María.- Bé, és una qüestió, bé, històricament és bastant fàcil d'explicar: no hem tingut accés a l'educació, a certs nivells i per tant hi ha molt poques dones que hagin tingut accés a generar coneixement en qualsevol dels àmbits, des de l'escriptura doncs fins al hardware que dius. Llavors crec que ara sí que s'ha obert un camí -no per a totes, insisteixo-, però sí per a una bona part de les dones, s'ha obert un camí cap a l'educació i hem tingut accés diguem al discurs públic, ja que hi ha hagut com aquesta espècie de revenja històrica "doncs ara m'esforçaré per saber fer-ho" i en l'edició; i per exemple, en vídeo ha succeït molt això, el controlar tots els passos de la tècnica. Evidentment, per dominar un discurs que té un cert grau de tecnificació has de saber utilitzar els instruments, però bé, crec que també el treballar en comunitats et permet, la feina que nosaltres fem necessita la col·laboració i, crec que això és una part molt bona, és a dir, el que necessitis altres persones, el que el discurs no estigui només a les teves pròpies mans, que no sigui un discurs autàrquic, que això és una mica el que crec que està passant a la xarxa "jo me'l cuino, jo me'l menjo", i això és la comunitat virtual, que dóna la impressió que estàs molt comunicat i molt connectat i necessites saber, estar en constant connexió en el xat perquè et solucionin problemes tècnics i no sé que, però alhora és la solitud absoluta de poder fer-ho tot des de casa teva. A mi això em sembla una gran pèrdua, i a més em sembla que estan controlant el nostre temps, som dones enganxades a un ordinador, jo la primera, i això falseja bastant la capacitat de connexió real de les coses. Llavors, una cosa molt bona que crec que té el nostre treball, del treball amb imatges, és que poder pots dominar tots els passos i ser més o menys autònoma, però una cosa és conèixer el procés i una altra és poder realitzar-lo tot tu mateix, a més, crec que és bo el necessitar ajuda i és bo el necessitar als altres i que els altres intervinguin i interfereixin en aquest discurs, perquè es socialitza, necessites aquesta confrontació amb l'altre que ho fa més real, més necessari.

Moltes de les artistes que hem entrevistat fins ara, treballen en col·lectiu i en col·lectiu també s'autoformen.¿ Creus que això és una tendència positiva?

María.- Una cosa molt bona, que jo crec que ha succeït en aquests col·lectius, que normalment parteixen d'unes certes premisses polítiques i acaben utilitzant les tecnologies per a altres finalitats, per que clar, caldria distingir entre la tecnologia com un mitjà i la tecnologia com una finalitat, almenys la major part de dones que conec la utilitzen com un mitjà de connexió i de generació de discursos polítics o artístics, és això, és que hem après les unes de les altres. Això sí que em sembla interessant, que no vingui ja el noi a ensenyar-nos tal cosa sinó que ja siguem capaços de generar les nostres pròpies xarxes d'informació i educatives, d'autoformació. Si, això ha estat molt recent, això és una cosa molt recent.

Comentava una de nostres entrevistades que malgrat que ella dominava moltes eines, generalment quan treballava amb nois hi havia una actitud paternalista per part d'ells.

María.- "A veure nena, tu no saps i tal..." de tota manera jo espero que això sigui també una fase

i que arribem a tenir, que la condescència i el paternalisme vagin minvant en tots els àmbits de la vida i que ja no, sens dubte que si ets una dona llavors no saps fer tal cosa o en saps fer tals d'altres; que l'essencialisme es vagi dissolent en tots els àmbits i que arribem a treballar sense aquests a priori, perquè, bé, tampoc no hem de deixar de treballar amb homes, aquesta sí que seria una gran pèrdua crec jo.

Dins d'aquesta recerca, quan s'organitzen festivals de dones, art i tecnologia, tu creus que aquesta senyalització contribueix a equilibrar una mica el panorama d'igualtat o el debilita?

María.- Bé, jo crec que ara les noves tecnologies, em dóna la impressió que estan sofrint el fenomen, està succeint el que va ocórrer amb les exposicions de dones, fa 30 anys en alguns països, 20 anys a Espanya per exemple i, que és un fenomen, és com la discriminació positiva, són fenòmens que si realment visquéssim en un món totalment igualitari no serien necessaris però com no vivim en aquest món doncs són fenòmens que encara són necessaris, les polítiques de discriminació positiva són necessàries perquè si no, per si mateix, per una dinàmica social, no s'arribarà o es tardarà molt temps a arribar perquè el sistema de cooptació, el sostre de vidre respecte a les dones continua sent absolutament present, encara que nosaltres potser visquem en certs mons, perquè també col·laborem molt amb d'altres dones i pensem que això ja no existeix, però això encara existeix, el món allà fora continua tenint aquests límits i són absolutament clars. Només fa falta veure la televisió per veure que hem retrocedit bastant en certes qüestions. Llavors crec que el fenomen respon una mica a això, a un moment de desenvolupament que era això, com les exposicions de dones en els anys 80 o primers dels 90, un fenomen necessari, vist amb cert menyspreu i condescència pels patriarques, perquè sempre és així, però potser en aquest moment sigui necessari i quan ja es normalitzin una mica més les coses no ho sigui, però per la quantitat de cites encara específicament generades que hi ha respecte a aquests temes, intueixo que sí que estem vivint un moment que encara són necessàries aquest tipus de puntualitzacions.